

1941-1952

ENAJST LET OSVOBODILNE FRONTE

Pred 11 leti — 27. aprila 1941 — je bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega ljudstva. Ustanovili so jo najbolj patriotski naše domovine borci za pravice in svobodo delovnega ljudstva. Naše ljudstvo je pokazalo svojo revolucionarnost in borbenost že v predvojni Jugoslaviji in ob ustanavljanju te Jugoslavije. Takrat pa ni imelo vodilnega organa, ki bi ga popeljal v zmagovalni boj. Zato njegova borba ni bila dovolj organizirana, dovolj povezana, da bi lahko nasprotnika-izkoriščevalca popolnoma zrušila in ga uničila.

Z okupacijo se je gorje slovenskega ljudstva še povečalo. Predstavniki Komunistične partije Slovenije so pravilno ocenili, da z združenjo borbo posameznikov ali posameznih skupin ni mogoče premagati okupatorjev-fašistov in doseči osvoboditev vsega delovnega ljudstva; zato so se z nekaterimi skupinami, ki so bile pripravljene sodelovati, povezali v skupno organizacijo Osvobodilno fronto. Na ustanovnem sestanku so ugotovili in sklenili, da je osnovna naloga OF, zbirati vse poštene slovenske domoljube in jih voditi v boj proti okupatorju in njegovim hlapcem. To nalogo je OF uspešno izpolnila, ker ji je sledilo vse pošteno, delovno slovensko ljudstvo. Kako ji ne sledilo, ko pa je OF izražala njegove želje in težnje? Po ostalih krajih Jugoslavije je to nalogo izvrševala Ljudska fronta (Narodni front).

Tudi pri nas, v Prekmurju, se je že 1941. leta začelo živahno organizacijsko delo. Čeprav nas je ločila državna meja na Muri od ostalih Slovencev, so naši prvoborci delali po programu OF Slovenije. Naši organizatorji pa so jeseni 1941 doživeli hud udarec. Domači izdajalci in hlapci okupatorja, kot Hartner in drugi, so vohunili in iskali tako dolgo, da so nekaj odkrili, to pa sporočili svojim »gospodarjem«, madžarskim okupatorjem, katerim so obljubili, da bodo v Prekmurju vzdrževali red in mir ter zatrli vsak poskus borbe za svobodo.

V oktobru sta padla dva prvoborca, Cvetko in Kardoš, ki so ju okupatorski krvniki obesili na dvorišču soboškega gradu. To je nadaljnje delovanje nekoliko zavrla, ni pa moglo v srcih ljudi izbrisati težnje in pripravljenosti, boriti se za svobodo. Prav v tem zastoju se odraža pomen Osvobodilne fronte in dokazuje, da je brez organizacije, ki povezuje vse enako misleče ljudi in vodstva, ki delo usmerja, težko dosežati večje uspehe. Okupator je pridno vohunil s pomočjo svojih hlapcev, slovenskih izdajalcev in zapiral ter interniral vse njemu sumljive ljudi, še preden so se z orožjem dvignili proti njemu. Zato borba ni vzplamela tako kmalu kot na drugih krajih Slovenije in Jugoslavije.

Delo Osvobodilne fronte, katero je vodila Komunistična partija — kajti vse ostale skupine, ki so se vključile v OF, so priznavale ta program — je bilo uspešno. Z izgonom okupatorja pa naloge OF niso bile končane. Svoboda sama še ni dovolj, če pa je naša domovina razdejana, opuščena. Ustvariti si je treba boljše življenje — socializem ter za vedno odpraviti izkoriščanje. Kdo laže vodi to politično in gospodarsko borbo kot OF, ki si je pridobila že mnoge izkušnje. Zato je bilo treba v tej organizaciji združiti vse poštene, delovne ljudi, da s skupnimi močmi laže in hitreje gradijo.

Takrat pa so se v Prekmurju pokazale težave. Ljudje so bili navdušeni za novo Jugoslavijo, kar so dokazovali sestanki, prireditve (mitingi) in drugo delo. Toda mnogi so se branili vstopiti v organizacijo OF. »Ne rabim nobene organizacije, tako delam...« so se izgovarjali, mislili pa so: »Bolje je tako počakati, kaj nam prinese bodočnost.« Ta strah pa se jih je lotil zaradi tega, ker je ljudska oblast ob osvoboditvi priprala vse Njilase in raziskovala njihovo delovanje, da bi krivce kaznovala. Toda kaj imajo skupnega Njilasi z OF? Čisto nič. Njilasi so bili fašistična organizacija, kjer so se zbirali predvsem fašisti, izmed prekmurskih Slovencev pa predvsem izdajalci in le redki so bili zapeljani zaradi nevednosti. V Fronti pa se zbira vse pošteno delovno ljudstvo in ima vpisanih okrog osem milijonov delovnih članov. Ker naši ljudje tega niso upoštevali in razumeli, zato so se bali.

Stanje članstva v OF pri nas še danes ni zadovoljivo, čeprav so naši ljudje, tudi nečlani, v letih po osvoboditvi pokazali, da program Fronte priznavajo in ga v mnogem tudi izpolnjujejo. Mnogi delovni uspehi nam to dokazujejo. Naše ljudstvo je sodelovalo pri izpolnjevanju petletke doma in na drugih delovnih mestih. Dokaz za to so nam zadržni domovi, kmetijske zadruge, delovne zadruge itd., kakor tudi odziv na razne delovne akcije, kot sečnja lesa in druge, ko so se naši ljudje množično odzvali. Pri ugotavljanju uspehov pa moramo ugotoviti, da so večje uspehe dosegali ljudje v tistih krajih, kjer je vsaka organizacija OF bila trdna in delavna, kjer je frontni odbor bil na čelu frontovcev.

To potrjuje, da tudi danes rabimo po naših vaseh organizacije, ki povezujejo vse poštene delovne ljudi v skupnem delu za napredek svojega kraja, vasi. V merilu občin pa bodo to delo povezovali občinski odbori OF. (O teh nalogah poročamo na drugem mestu.) Zato naj noben pošten delovni človek ne ostane izven organizacije OF. Kdor še ni član, naj premisli te stvari prav sedaj ob obletnici OF in se vpiše. Frontni odbori pa naj to pojasnjujejo ljudem in povečajo število članov v svoji organizaciji.

Protestne demonstracije na skrajni meji

V petek, 18. aprila, je bilo v Dolnji Lendavi veliko protestno zborovanje zaradi nepravilnega reševanja tržaškega vprašanja. Udeležilo se ga je preko 2000 ljudi. Ze dolgo ni manifestirala Lendava tako močno in ogorčeno. Niti za trenutno niso prenehali klicati po zahtevi, naj nam nihče ne krati pravice in si ne privaja našega Trsta, za katerega so tisoči naših borcev dali svoja življenja.

Tov. Franc Rogl je v svojem govoru pred zbrano množico, med drugim dejal: »Jugoslovanski narodi se ne bodo nikjer odrekli tistemu, kar je naše, dasiravno nam danes to pravico odrekajo in barantajo z našim ozemljem v Londonu. So mar oni na zapadu pozabili, kdo je bil v drugi svetovni vojni njihov zaveznik in kdo sovražnik? Za Slovence v Italiji in v Trstu zahtevamo enake pravice, kakor jih ima italijanska manjšina pri nas!«

Zastopnik JLA je pozdravil zborovanje in povedal med drugim sledeče: »Naši grobovi so še sveži in ljudstvo še ni pozabilo gorja, ki so nam ga v mnogih krajih naše domovine prizadejali italijanski fašisti. Enotnost jugoslovanskih narodov je danes tako trdna, kot ni bila nikoli prej. V borbi za svoje pravice bomo do poslednjega trenutka ostali zvesti sinovi svoje socialistične domovine.«

»Čuvarji naših meja budno čuvajo naše ljudi in grobove svojih bratov in sester. Naše državne meje so okrvavljene s krvjo naših najboljših sinov, ki so bili na zahrbtni način ubiti od satelitskih informobirojevskih držav. Zato ne bomo dovolili nobenemu sovražniku, da bi še kdaj gazil našo socialistično zemljo!« je povedal v zaključnem govoru vojak iz obmejne enote.

V madžarščini je govoril tov. Vilko Fram. Nato so z zborovanja poslali resoluciji, eno zunanjemu ministru vlade FLRJ tov. Edvardu Kardelju, drugo pa angleškemu in amerišnemu veleposlaništvu v Beogradu.

Nato so se razvile demonstracije po mestu. Bila je povorka, kakršne že dolgo

nismo videli v Lendavi. Donele so pesmi in mogočni klici Partiji, Titu in Armadi. »Tujega nočemo — svojskega ne damo!« je donelo daleč iz mesta. Naj sljšijo tudi onstran meje, naj čutijo enotnost in pripravljenost naših ljudi, ki so strnjeni, ramo ob ramo, pripravljene vsak čas braniti svoje.

Prejšnji večer pa je demonstrirala mladina rudarske šole, tehnikuma in gimnazije, ki je pozno v noč izražala želje vseh prebivalcev: Slovencev, Madžarov in Hrvatov, ki prebivajo na tem skrajnem severovzhodnem delu Slovenije. —cc.

Londonska konferenca o Trstu

O tej konferenci smo doslej zvedeli le zelo malo. Vemo le, da zaseda in, kakor diplomati ugibajo, proučuje predlog, naj bi razni oddelki lokalne uprave prišli pod italijansko nadzorstvo. Objavili pa niso še nobenih zaključkov niti poročila o čem razpravljajo. Delegacija političnih strank anglo-ameriške cone STO je pretekli petek predložila angleškemu in amerišnemu delegatu spomenico, v kateri je navedla zahteve tržaškega prebivalstva, nato pa se vrnila v Trst.

Jugoslovansko ljudstvo se ne more zadovoljiti s tako politično igro na škodo naše države. Zato je pretekli teden zjel vsa naša mesta in mnoge vasi ponovni val ogorčenih protestnih demonstracij. Naj navedemo le nekaj primerov. V Beogradu se je na protestnem zborovanju 14. aprila zbralo 280.000 ljudi. Naslednji dan pa je protestiralo v Zagrebu 200.000 ljudi, v Sarajevu pa 100.000 ljudi. To je le nekaj primerov, kajti demonstracije proti nepravilnemu reševanju tržaškega vprašanja trajajo po teh mestih iz dneva v dan. V Ljubljani so pretekli četrtek demonstrirali že enajsti dan. Ta dan pa se je zbralo na Kongresnem trgu, kjer je zbranim govoril tov. Miha Marinko, 110 tisoč Ljubljancem. Enako ogorčenje vla-

Ne odnehamo, dokler nam ne priznajo naših pravic!

V Murski Soboti so zaplavljale zastave, po ulicah so korakali dijaki in učiteljski mladi, mladinci in pionirji. »Kakšen praznik pa je danes ali kakšna proslava, saj je komaj sredi 16. aprila?« so spraševali ljudje.

Mnogi niso vedeli. Šele iz vzklikov mladih grl so kmalu izvedeli, da demonstrirajo zaradi nadaljevanja londonske konference, ki hoče tržaško vprašanje rešiti brez Jugoslavije. Ljudsko ogorčenje je raslo, ulice so vzvalovile. Prvo protestno zborovanje se s tem razpoloženjem ni dalo primerjati, kajti ogorčenje narašča z vsakim dnem, čim dalje trajajo londonska pogajanja.

Naslednji dan, v četrtek, je demonstracija postala množična. Ljudje so mnogo razpravljali o Trstu, predvsem pa se mladinci. Ob pol desetih je na gimnaziji vzvalovilo morje. Med odmorom je med dijaki ogorčenje doseglo višek in nihče jih ni mogel zadržati, da se ne bi vsuli na ulico. Spet zastave, vzkliki, pesmi in godba.

»Čigav je Trst? — Naš! — Čigava je Gorica? — Naša!... Fašistom svinec, ne Trst! Življenje damo, Trsta ne damo!...« je odmevalo po soboških ulicah.

Kmalu so se dijakom pridružili še drugi ljudje, predvsem nameščenci OLO, MLO, množičnih organizacij in drugih. Dolga povorka z mnogimi zastavami je krenila pred poslopje, kjer je prav ta čas zasedal Okrajni ljudski odbor Murska Sobota. Z vzklikanjem so privabili pred poslopje tudi odbornike. Ti so morali prisluhnuti zahtevam množice. Demonstrantom pa sta govorila tov. Bela Brglez, sekretar OK KPS Murska Sobota in tov. Franc Roglji. Objubila sta, da bo OLO storil vse, kar je v njegovi moči, da bi tržaško vprašanje bilo rešeno pravilno.

Demonstracije po ulicah so se polegale komaj ponovne. Po vsem mestu pa je šel glas: »Ne odnehamo, dokler nam ne priznajo naših pravic!«

Op pol treh so se začele ulice spet polniti. Takrat so se mladincem pridružili tudi delavci in nameščenci, ki so dopoldne delali. Člani sindikalnih podružnic so prihajali z zastavami, transparenti in godbami. Vse godbe na pihala in harmonikarji so bili na ulicah. Vse skupine pa so se zivale na avtobusno postajališče, kjer je bilo protestno zborovanje.

Vaščani, ki so ta čas prihajali v mesto, so se čudili. Na vasi se ne izve tako hitro, kaj se godi v svetu, zato niso vedeli, zakaj Sobočani demonstrirajo. Pa je bilo kmalu vsakomur jasno, kaj je razgibalo Sobočane, če je prisluhnil govornikom, ki so se vrstili pred demonstranti.

»Nikoli ne dovolimo, da bi na tržaška tla stopil italijanski fašist, ne dovolimo mešetarjenja z našo zemljo! Zahtevamo, da se prekinejo londonska pogajanja brez naših zastopnikov!« je med drugim poudaril v svojem govoru Jože Velnar.

Major Bauk pa je v imenu JLA med drugim povedal: »Naj italijanski fašisti ne pozabijo, kaj so doživeli pri nas v letih od 1941 do 1943, pa tudi še pozneje. Če bodo hoteli osvajati našo sveto zemljo, najdejo pri nas grobnico, kakor so jo našli v drugi svetovni vojni. Naše

demonstracije izražajo enotnost naših ljudi in pripravljenost braniti svoje. Zato naj jih ne prezrejo državniki Anglije in ZDA, predvsem pa naj bodo v opomin Italijanom. Ne bojimo se groženj z vzhoda niti z zahoda.«

»Italijani samo mnogo vpijejo. Ko so zavojevali razne kraje in države, drugega tako niso vedeli kot vpti. Ko pa so jih naši partizani razorožili, pa so milo prosili: »Pustite me domov k materi.« Če pa hočejo biti res tako kulturni kot se delajo, pa naj dajo naši manjšini take pravice, kakor smo jih dali narodnostnim manjšinam mi, »nekulturni«, je med drugim povedal Franc Roglji, ki je govoril v imenu OLO.

»Italijani trdijo, da so dali v prvi svetovni vojni mnogo življenj za Trst, zato mora biti njihov. Z enako pravico bi potem lahko trdili, da mora biti njihova Abesinija, Rusija in ves svet, ker so povsod padali njihovi vojaki. Toda zakaj so padali? Zato, ker so hoteli zasluževati druge narode. Prav tako tudi v prvi svetovni vojni, ko so se borili za Trst. To pa kaže le njihove imperialistične težnje, ne da bi jim dajalo pravico na to zemljo,« je poudarila Mica Lah, mladinica iz Murske Sobote.

Ljudski poslanec Ivan Siftar pa je med drugim poudaril: »Prepričali smo se, da je v Prekmurju zrasel človek,

kakor sta ga gradila heroj Kovač in Cvetko. To nam potrjuje tudi današnji dan. Le redki so, ki se še pomišljajo. Toda za take med nami ne bo dolgo več prostora. Treba je slehernega človeka preizkusiti — jeklo bo zvenelo, steklo pa se razbije.«

Demonstranti, katerih se je zbralo nad 3000, so prekinjali govornike s pritrdjenjem in vzkliki, da včasih dolgo niso mogli do besede. V vsem so odobravalni izjavljali govornikom, jim pritrdjevali in zahtevali, da se upošteva mnenje jugoslovanske vlade, ki pravilno razlaga mnenje jugoslovanskega ljudstva in štiti njegove koristi. Posebno gromko je odmevalo: »Tito — Partija! Življenje damo, Trsta ne damo! Smrt italijanskemu fašizmu! Fašistom svinec, ne Trst!« in podobno.

Ob zaključku so sprejeli resolucije, ki so jih poslali vladi ZDA in Anglije ter Centralnemu komiteju KPS.

Po zaključnem zborovanju so se demonstracije po ulicah nadaljevale do večera. Nadaljevale pa so se še naslednje dni.

Obdorniki OLO Murska Sobota so ob navzočnosti in na zahtevo 3000 demonstrantov poslali protestni resoluciji vladama kraljevine Velike Britanije in ZDA potom poslaništev pri nas.

Resolucija Vladi Kraljevine Velike Britanije

Obdorniki Okrajnega ljudskega odbora v Murski Soboti, zbrani na svojem rednem zasedanju, Vam s tega mesta sporočamo ogorčene proteste naših ljudi, ki so nas izbrali za svoje predstavnike in katerih voljo smo dolžni tolmачiti povsod.

Komaj se celijo rane, katere je našim narodom povzročila druga svetovna vojna, že se nam hoče s politično igro drobitve tržaškega ozemlja zasekati nova boleča rana. Naši narodi z začudenjem sprašujejo, ali smo dali preveliko žrtev za svobodo. Ali ni dovolj skoraj dva milijona življenj, ki so bila žrtvovana za domovino? Ali ni dovolj dva milijona mater in žen, ki so izgubile svoje najdražje? Ali ni dovolj več milijonov sirot brez staršev, ki se morajo ob naši skrbi sami prebijati skozi življenje? Zakaj so bile te žrtve? Zato, ker želijo naši narodi svobodno živeti v socialistični državi. Kaj pa poizkušajo sedaj nekateri državniki? Spraviti pod tujo nadoblast ozemlje, ki je oškropljeno z našo krvjo, brate, ki govore naš jezik in ki so se skupaj z nami borili za svojo in skupno svobodo. To nadoblast niti dobila država, ki je skupno z nemškimi in drugimi fašisti sekala rane našim narodom; država, katere vojaki so pustili pri nas strahovita požorišča; država, katero obtožujejo za njene zločine premnogi skupni grobovi nedolžnih talcev in žrtev po koncentracijskih taboriščih. Oglejte si te strašne spomenike po naši domovini! Na vsakem koraku jih boste našli, ker niti naše trdo delo v letih po osvoboditvi jih ni moglo zabrisati. Iz naših src pa ne bodo izbrisani nikoli.

Vaši vojaki in oficirji se gotovo že dobro spominjajo naših borcev, ki so jih našli v osvobojenem Trstu, borcev, ki so šli včasih tudi praznih rok brez vsakega pomisleka na žrtve v borbo za osvoboditev. Ti borci še živijo in si ne morejo predstavljati tega, kako bi sedaj nekdo s konferencami jemal pravice, ki so pisane s krvjo, jemal pravice, ne da bi vprašal borce, ki so pripomogli, da se konference danes lahko vršijo, jemal pravice borcem in žrtvam ter jih dajal tistemu, ki je povzročal žrtve in krivice.

V imenu naših ljudi, ki so nas izvolili za svoje predstavnike in v interesu miru se obračamo na Visoki forum z zahtevo, da se konferenca v Londonu, ki sklepa o tržaškem ozemlju brez sodelovanja Jugoslavije, takoj razide in da se pokliče k sodelovanju predstavnike FLRJ ter sklepa v smislu zadnjega predloga, ki ga je stavila naša vlada Italiji, ker že ta predlog pomeni za nas žrtev, ki jo doprinasamo zaradi ohranitve svetovnega miru. Pričakujemo, da boste podprli težnje ljudstva, ki je vedno pripravljeno žrtvovati vse za svobodo in neodvisnost tujih bratov.

Naj živi prijateljsko sodelovanje vseh narodov sveta!

Naj živi delovno ljudstvo vsega sveta! Podobno resolucijo so poslali tudi Vladi ZDA. Resoluciji je sprejel enoglasno Okrajni ljudski odbor. Na popolnanskem demonstrativnem zborovanju pa so to sporočili demonstrantom, ki so jih z gromkim odobravanjem potrdili. To je dokaz, da je v teh resolucijah OLO izrazil želje ljudstva.

Odločen protest bivših borcev

Ministrstvu za zunanje zadeve
tov. Kardelju

Beograd

Ob naši severni meji živijo borci narodnoosvobodilnega boja, zbrani na letni skupščini Zveze borcev za združeni ljutomersko-radgonski okraj, ogorčeno protestiramo proti krivičnim zahtevam italijanskih imperialistov ter fašističnih razgrajčev.

Za nami so leta krvavih bojev za svobodo naših narodov, za osvoboditev naših primorskih bratov, ki so desetletja ječali pod suženjstvom italijanskih fašistov in črnosrajčnikov. Na tisoče najboljših sinov našega ljudstva je prelilo kri za svobodo, za pravico do samoodločbe malih in zatiranih narodov, katero nam hočejo odvzeti tisti, ki so včeraj požigali naše domove, ubijali naše rodoljube, mučili naše ljudi v taboriščih smrti in kratili Primorcem najosnovnejše človečanske pravice.

Poslušajte naš glas, protest borcev, ki so prelivali kri za osvoboditev Primorske, Istre, Trsta, Gorice!... Nikdar ne bomo dopustili, da bi Primorcem krojili usodo fašisti! Mar naj bo Trst nagrada fašistom za grozodejstva in zločine, ki so jih počenili na slovenski zemlji? Zahtevamo: fašističnim razgrajčevom je treba polomiti zob, da jim bodo za vselej minuli apetiti po naših lepih krajih. Naš protest naj bo oster opomin

zapadnim velesilam, ki popuščajo pred zločinskimi zahtevami italijanskih fašistov, pobesnelih hijen, ki stegujejo svoje grabežljive kremplje po zemlji, na kateri so pustili le slike svojih zločinov. Zakaj popuščajo pred izdajalci, ki so se z orožjem v roki bojevali proti njim — zavaznikom? Nobenega mešetarjenja na račun naših narodov! Zahtevamo, da povabijo na konferenco v London tudi naše zastopnike!

Mi borci smo pripravljene, da znova stopimo na barikade in branimo vsak peden našo domovino. Tujega nočemo — svojskega ne damo! Smrt fašizmu — svobodo ljudstvu, ki je desetletja trpelo pod italijanskim fašizmom!

Živeli borci narodnoosvobodilnega boja!
Živelo delovno ljudstvo Jugoslavije in njegov voditelj ter pobornik za pravice primorskih Slovencev — tov. Tito!

500 Polančanov protestira

V Veliki Polani se je izročitev novega mostu prometu razvilo v veliko protestno zborovanje zaradi spletk v zvezi s Trstom. Zbralo se je nad 500 vaščanov, ki so po zborovanju priredili še ljudsko rajanje na zbornem mestu. Tako naši kmetje in vaščani nastopajo enotno z delavci in mestnim prebivalstvom, ko protestirajo proti italijanskemu pohlepu po naši zemlji in nepravilni londonski konferenci.

Velike naloge občinskih odborov OF

Pred kratkim je bil v Murski Soboti sestanek Osvobodilne fronte za okraja Lendava in Soboto. Osvobodilna fronta v Prekmurju si je na tem sestanku izvolila enoten predstavniški organ za oba okraja. Uvodni referat o delu in organizacijskih nalogah občinskih in vaških OF odborov je podal tov. Bela Brglez. Ker se je poročilo nanašalo predvsem na področje bivšega soboškega okraja, so stanje OF v dolnjelendavskem okraju prikazali delegati v živahni diskusiji.

Ze iz referata, še bolj pa iz živahne diskusije se je razvidelo, da je bilo delo vaških odborov OF uspešno. Napredek so pokazale predvsem one vasi, kjer so vaški odbori OF pravilno usmerjali delo in življenje v vasi. Volitve v vaške in občinske odbore OF so bile zadovoljivo zaključene.

V SOBOŠKEM OKRAJU SO V 130 VASEH USTANOVLILI SEKCIJE ŽENA kar je v primeru z drugimi leti, ko so se žene le nerade vključevale v vaške odbore, vsekakor pomemben uspeh. Seveda, tudi letos ni šlo brez že znanih parol »žena je dobra le pri štedilniku« itd. Da imajo te parole leglo pri vaški reakciji, dokazuje izredno nizek odstotek žena, ki so članice OF. V tem pogledu pa je treba pohvaliti številne obmejne vasi, kjer žene ne zaostajajo za moški. Tako imajo n. pr. v Središču (madžarska manjšina) 100% vključene vse žene v OF. Uspeh je v živem delu vaških odborov. Pravo nasprotje pa je v posrednih vaseh lendavskega, pa tudi soboškega okraja. Tu bo naloga občinskih odborov OF, da pomagajo vaškim odborom. V lendavskem okraju bo treba takoj pristopiti k izvolitvi sekcij žena ter jim nuditi stalno pomoč. Sedanje sekcije žena so aktivno pomagale pri organizaciji zimskih tečajev. Tako je samo v soboškem okraju bilo zaključeno 20 tečajev, katere je obiskovalo povprečno po 30 žena in mladink. Dobra stran letošnjih tečajev se je pokazala v tem, da so žene razen strokovnih predavanj zahtevale tudi politična. Vendar je s prihodom pomladanskih del opaziti močno popuščanje v delu.

POEDINI OBČINSKI ODBORI OF SE VEDNO NE RAZUMEJO SVOJIH NALOG

Tu je treba odkrito povedati, da je treba enkrat za vselej prenehati s suhim, administrativnim prenašanjem direktiv. Od občinskih odborov OF se zahteva več samostojnosti in treznega presojanja položaja. Le tako bo mogoče zavreti pozicije reakcije. Da ta ne drži križem rok, dokazuje primer v Turnišču, kjer je vaškim reakcionarjem, kljub Fronti in partijski organizaciji, uspelo razbiti zadržano ekonomijo v vasi. Vaški nasprotniki so šli še dalje. Začeli so naravno zbirati ljudi »iz svoje sredine« za bodoči občinski ljudski odbor ter pri tem celo zbrali 13 ljudi. Če bi bila velika frontna organizacija bolj budna, gotovo do takih »podvigov« ne bi prišlo. To dokazuje, da morajo vaški in občinski odbori OF že sedaj trezno presoditi, kdo ima in kdo nima pogojev za bodočega kandidata v občinski ljudski odbor. Ljudem, ki zadnje čase dvigajo glave, je treba pravočasno povedati, kar jim gre. Če kdo misli, da se vračamo z volitvami v občine nazaj na staro, se zelo moti.

Zbor je razpravljati tudi o stanju kmečkega združništva. Letošnji občinski zbori splošnih kmetijskih združenj so v nekaterih primerih izpadli nepravilno, tu in tam so se vrtnili v nevoljvoljene upravne odbore celo vaški veljaki. Pa le tam, kjer Fronta ni pravočasno posegla vmes!

NA VAŠKIH SESTANKIH JE TREBA RAZPRAVLJATI O DELU KMETIJSKE ZADRUGE

Ne gre le za trgovsko poslovanje, temveč predvsem za pozitivno živinorejskih, sadjarskih, strojnih, semenskih in drugih odsekov. Kaj se da doseči, če v vasi Fronta in zadruga sodelujeta, kaže primer vasi Prosenjakovci, Cepinci, Gornja Lendava itd., kjer so ravno s pomočjo vaških frontnih organizacij dogradili in uredili zadržne domove. V Cepincih in Prosenjakovcih so si nabavili celo kino, kar je v teh obmejnih predelih vsekakor velik uspeh. Zadruga v Prosenjakovcih nabavlja vsako leto umetna gnojila in nove poljedelske stroje. Te pa si kmetje izposojajo. Z novo teritorialno razdelitvijo imajo bomo občinske enote vse pogoje, da razvijejo komunalno dejavnost. Stalen prirast dohodkov bodo občine lahko usmerile k dvigu kmetijstva. Če pomislimo na razdrobljenost kmetijstva in pa na visoke stroške primitivnega obdelovanja, so to veliki načrti, ki bodo vidno dvignili gospodarsko moč našega podeželja. Velike možnosti razvoja ima tudi domača obrt. Predpogoj pa je zahtevna kakovost in standardna proizvodnja izdelkov.

Tovariši iz lendavskega okraja so povedali, da je zadnje čase opaziti v posrednih vaseh, kjer živi madžarska manjšina, nekakšno politično pasivnost. Žene se nerade ali pa sploh ne vključujejo v OF, pa tudi na sestanke prihajajo v skromnem številu.

ZA TO MLACNOST JE KRIVDA V ŠIBKEM POLITIČNEM DELU

Če bi si vaški odbori pravočasno vzgojili lastne ljudi, ki bi nastopali kot predavatelji in aktivisti, bi bilo gotovo drugače. Tako pa so se zanašali le na predavatelje z okraja. Ker pa je imel okraj sorazmerno zelo malo sposobnih ljudi, ki bi obvladali jezik ter stalno delali na vaseh, se trenutnemu stanju ni čuditi. Zato bo prav, da občinski odbori OF resno začno delati v teh vaseh. Najbolj dovzetna je mladina. Z aktivnim sodelovanjem v TVD, v igralških družinah, v nogometu in drugih organizacijah bomo vzgojili nov kader, ki se ne bo ustrašil postavljenih nalog. Ob zaključku sestanka so sprejeli več konkretnih sklepov. Občinski in vaški odbori bodo predvsem skrbeli za dvig članstva, kajti 37% je preniklo število. Fronta bo budna proti vsem nasprotnikom. Bolj kot doslej bo skrbela za vzgojo članstva. Zbor delegatov je oglašeno sprejel resolucijo, v kateri Osvobodilna fronta Prekmurja z ogorčenjem obsoja italijansko imperialistično politiko.

Napredek PLZ v Soboti

Zadnja vaja protiletalske zaščite v Mur. Soboti je uspela dokaj bolje kot predzadnja, kar smo razbrali iz govora, ki ga je imel ob zaključku komandant pred zbranimi enotami na Trgu Zmage. Posamezne enote so bile pravočasno na mestu in opravile svoje naloge. Poročevalske zveze so bile dobre, da je komanda pravočasno prejela poročila in lahko dajala ukaze. Večjih pomanjklivosti ni bilo.

Uspela vaja je dokaz, da ljudje resno jemljejo take stvari, čeprav je vojna nevarnost v svetu, po raznih poročilih, v zadnjem času popustila. V mirnem času se je treba pripravljati na obrambo, kajti dobra pripravljenost marsikajd prepreči napadalcu, da bi sploh napadel. Tega se zavedamo vsi in tudi člani protiletalske zaščite. Zato so zadnje nedelje pokazali svoje znanje in discipliniranost. —et.

PREKMURJE JE POSTALO ENA UPRAVNA ENOTA

Dne 17. t. m. so se zbrali na skupno zasedanje odborniki okrajnih ljudskih odborov Murska Sobota in Dolnja Lendava z namenom, da združijo oba okraja v eno upravno enoto, ki bo v bodoče nosila naziv: Okrajni ljudski odbor v Murski Soboti.

To zasedanje predstavnikov obeh okrajev je zgodovinsko zasedanje, kakor ga je ocenil ljudski poslanec tov. Ivan Šiftar. Prvič v zgodovini se namreč združi Prekmurje, ki predstavlja geografski in gospodarsko zaključeno enoto, tudi v eno upravno enoto. Prvič v zgodovini je padla meja pri Belčincih. Odpravljena je razlika med Dolinci, Marki in Goricianci, ki je bila ustvarjena zaradi strankarskih nasprotij in tudi verskih naziranj. Vse Prekmurje ima isto gospodarsko in politično problematiko, zato je edino pravilno, da se združi tudi pod skupno, enotno upravo.

Na zasedanju so sprejeli sklepe, ki so res zgodovinski, saj prinašajo revolucionarne izpremembe v bodoče upravljanje okraja.

Izvršnih odborov ni več

Na zasedanju sta bila razrešena izvršilna odbora obeh dosedanjih okrajev, ki sta nekako vodila celotno upravo okraja med posameznimi zasedanji. Izvršilne odbore bodo nadomestili svetovi, ki so bili izvoljeni na tem zasedanju. Izvoljenih je bilo pet

svetov in sicer: svet za gospodarstvo s predsednikom tov. Alojzjem Benkom; svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko s predsednikom tov. dr. Francem Starcem; svet za prosveto in kulturo s predsednikom tov. prof. Jurijem Novakom; svet za gradnje, vodogradnje in komunalne zadeve s predsednikom tov. Antonom Kikecom in svet za notranje zadeve s predsednikom tov. Alojzjem Žalikom iz Dolnje Lendave. Jasno je, da z ukinitvijo izvršilnih odborov odpade na posameznega odbornika veliko več dela in odgovornosti, zato je potrebno, da se temeljito vzgajajo v upravljanju države, pa ne samo odborniki, ampak vsi naši državljani, saj imajo pravico neposrednega sodelovanja v upravljanju države preko raznih svetov, komisij, odborov itd.

Upravno delo vršijo uslužbenci, ne pa voljeni člani

Dosedaj je vodstvo posameznih poverjenstev bilo poverjeno voljenim članom ljudskega odbora kot poverjenikom. Ker pa delo v upravnem aparatu zahteva strokovno znanje in prakso in ker se voljeni člani ob vsakokratnih volitvah menjavajo, se namesto dosedanjih poverjenikov postavljajo za vodstvo posameznih oddelkov

upravnega aparata uslužbenci kot načelniki teh oddelkov, ki imajo potrebno strokovno kvalifikacijo in ki bodo na teh mestih tudi stalno ostali in si tako pridobili tudi potrebno prakso. Na zasedanju so bili razrešeni kot odborniki vsi tisti člani, ki so prišli kot uslužbenci na posamezne oddelke ljudskega odbora.

Ne več KLO, ampak občina

Razdrobljeni KLO, ki so morali dosejati podrobno poznati vsakega svojega kmetovalca, po velikih izpremembah v našem gospodarstvu niso več potrebni. S sprostitvijo odkupov, trgovine in novim načinom obdavečevanja se pred ljudske odbore postavljajo bistveno drugače naloge, zato je treba tudi njihovo organizacijo primerno urediti. Bodoča skrb ljudskih odborov bo predvsem v dobri organizaciji gospodarstva v svojem kraju, skrb za vzgojo in šolstvo, predvsem pa za komunalne stvari, skratka iskati vse načine, kako neposredno koristiti svojim volivcem.

Bo množice krajevnih ljudskih odborov na teritoriju obeh dosedanjih okrajev v bodoče poslovalo le 22 občinskih ljudskih odborov, kakor to določa zakon o novi teritorialni razdelitvi. Združitev dosedanjih krajevnih ljudskih odborov v občine se bodo izvedle do konca tega tedna. Združitev se opravi na ta način, da se na skupnem sestanku odbornikov vseh dosedanjih KLO izvoli izmed njih občinski ljudski odbor v takem številu, kakor to določa OLO. Ta občinski ljudski odbor izvoli potem iz svoje srede predsednika in svete, kjer bodo ti potrebni, in bo vodil vse delo občine do razpisa novih volitev. Tudi vse uslužbence, ki jih bo na občini od 4 do 7, imenuje občinski ljudski odbor na svojem zasedanju, vendar za tajnika in blagajnika mora dobiti pristanek predsednika OLO.

Predlog nove upravnoteritorialne razdelitve, katerega smo že nekoč objavili, je nekoliko izpremenjen in sicer na ta način, da so se nekateri predvidene občine ukinile, ker gospodarsko ne bi bile sposobne življenja. Ta ukinitve je v nekaterih oborih povzročila precej hrupa, vendar morajo razumeti, da bi delali proti interesom prebivalstva, če bi pustili male občine, ki bi nalagale samo nepotrebne večje izdatke za svoje vzdrževanje volivcem. Brez dvoma so nekateri krajevni ljudski odbori v svojem delu pokazali toliko požrtvovalnosti in sposobnosti, da bi si zaslužili nekako priznanje, ki jim ga bo OLO tudi dal, kar je na zasedanju obravnaval in sklenil, vendar ne v obliki sedeža občine, kakor so to nekateri zahtevali, ker bi bilo to proti interesom volivcev.

Zasedanje je potekalo v lepem soglasju odbornikov obeh okrajev in kaže, da bo njih delo res sporazumno in v korist Prekmurcev. Tudi sklepi za bodoče delo kažejo na to, da so se oboji resno zavzeli za skupno delo v korist ljudi. Poleg važnih organizacijskih sprememb, katere smo v izveščku našli, so sprejeli važne sklepe, s katerimi bodo poskušali odborniki konkretno pomagati utrjevanju bodočih občin, predvsem pa kmetijskih združenj, ki se morajo razviti iz dosedanjih trgovin v močne organizacije, ki bodo pospeševale kmetijsko proizvodnjo s stroji, tehničnimi izkušnjami in agrotehničnimi ukrepi, predvsem pa s poučevanjem in tudi denarnimi sredstvi; zato morajo čimprej začeti ustanavljati odgovarjajoče odseke.

Sole v Prekmurju

Precej časa je posvetil novi odbor pravni o našem šolstvu; saj v primerjavi z ljutomerskim okrajem so naše šole skromne bajtice, ki v mnogih mestih za

(Nadaljevanje na 4. strani)

V ljutomerski opekarni so že sestavili tarifni pravilnik

V tem mesecu se v naših podjetjih odigravajo važni dogodki — od volitev delavskih svetov in upravnih odborov pa do sprejemanja tarifnih pravilnikov. Tudi zadnje posvetovanje zastopnikov državnih in zadržnih obrtnih podjetij ljutomerskega okraja se je pričelo z živahno razpravo, ki se je sukala zlasti okrog sprejemanja tarifnih pravilnikov. Na posvetovanju je bilo povedano, da se je treba pri tem posvetovati z delavci, saj gre za vprašanje, ki je v ospredju zanimanja naših kolektivov. Ker pa je sestavljanje pravilnikov dokaj zamotano in odgovorno delo, so se člani sindikalne podružnice pri ljutomerski banki obvezali, da bodo po uradnem času z nasveti pomagali delovnim kolektivom. Zgledna gesta bančnih uslužbencev bo nedvomno koristila našim podjetjem.

Solski primer — kako se je treba lotiti odgovorne naloge — lahko zasledimo v ljutomerski opekarni. V tem podjetju so povabili k posvetu vse delavce ter jim na poljuben način pojasnili pomen sprejemanja tarifnih pravilnikov. Tako so delavci lažje predlagali ukrepe za znižanje proizvodnih stroškov. Navedena kalkulacija jim je n. pr. pokazala, da je proizvodnja zidakov cenejša od proizvodnje strešnikov. Zato bodo letos izdelali več zidne opeke. Ugotovili so še, da se jim bodo že letos visoko rentirale investicije (nad milijon dinarjev), saj so preuredili in povečali sušilnice, kupili mešalec glin ter druge stroje — torej naprave, ki jim bodo olajšale proizvodnjo in pripomogle k izboljšanju kakovosti opekarniških proizvodov. Govorili so tudi o izbiri proizvodne zmogljivosti v obratu. Povečani delež mehanizacije sicer ne bo bistveno vplival na povečanje proizvodnje, saj je leta odvisna od zmogljivosti peči, vendar pa bo razbremenil desetine delovnih rok, ki jih je podjetje dosedaj moralo zaposliti, če je hotelo urediti delovne načrte. Letos bodo zmogli proizvodne naloge z manjšim številom delavcev. Ko so na posvetovanju pregledali delovna mesta, so se prepričali, da bodo lahko uredili proizvodni načrt s 47 delavci,

medtem ko je bilo lani na delovnih mestih 62 delavcev. Člani kolektiva so se ogreli zlasti za predlog, ki bo udaril neupravičene izostankarje in bolezenske »simulante«. Po tem predlogu bodo razvrstili delavce v posamezne skupine. Plača delavca bo odvisna od storilnosti skupine, ki bo dobila delovne zadolžitve in bo tudi kot celota plačana po efektu dela. Primer: delovna skupina v glinokopu naj bi po sedanjih mesečnih zadolžitvah opravila dela v vrednosti 66 tisoč din. Denimo, da se bo delavec — član skupine — privoščil štiri dni neupravičene bolezenskega dopusta. Posledica je na dani Skupina, kateri delavec pripada, bo oškodovana za 4224 din, torej za znesek, ki ga je podjetje dolžno izplačati bolnemu delavcu. Ni dvoma, da bodo pridni delavci takšnemu tovarišu pokazali hrbet, kakor se bodo znali znebiti vsakogar, ki bi jih hotel oškodovati z nizko storilnostjo. Kolektiv opekarni si je tudi zagotovil trg, kamor bo prodajal svoje izdelke. Trgovska iznajdljivost je za delavce velikega pomena, saj je znano, da bodo prejeli plače le tedaj, če bodo vnovčili svoje izdelke. Vodstvo opekarni si je s pogodbenimi zagotovili prodaje ene tretjine izdelkov. Največ odjemalcev ima v Medljmurju vse do Čakovca, kamor bo v kratkem poslalo nad 300.000 zidakov. Podjetje si bo nabavilo prevozno sredstvo ter z njim dostavljalo opeko strankam na domove.

Družbeni načrt je določil, da mora kolektiv opekarni izkoristiti 85 odst. proizvodne zmogljivosti. Uspoševajoč to nalogo, so na posvetovanju sklenili, da naj se v pravilniku določijo plače z razponom 1:2. Po tem ključu bo zaslužil nočni čuvaj 20 din, nekvalificirani delavec 21 din, upravnik podjetja pa 40 din na uro. Toda opekarni so povedali še zadnje besede! Kdor je opazoval njihove resne obraze, je lahko zaslužil, da bodo letos 100-odstotno izkoristili proizvodno zmogljivost ter izdelali nad 350 tisoč zidakov preko načrta in si tako povečali zaslužek. To je njihova vzpodbudna, možata beseda! —ok.

V boju za ljudi

Med ženami, ki so dale svoj dragoceni prispevek za osvoboditev naše izmučene in teptane domovine, je tudi Anica Koglarjeva iz Ljutomer. Mnogi kmečki ljudje in sodelavci v NOB jo poznajo! Naši prošnji, da nam pove nekaj o svojih doživljajih, je bivša terenka »Katrince« rada ustregla. Ona pripoveduje:

»Bilo je v začetku 1944. leta. Takoj po vrnitvi iz taborišča sem se povezala s prvoborci proti okupatorju. Kmalu smo dobili nove goste: Mirana s tremi partizani, ki so čakali ugodnega trenutka, da se odpravijo v Prekmurje. Čakali so na povelje. Boris in Milan sta mi naročila, naj odidem v Rajhenburg in prinesem navodila za politično delo na terenu. Sprjaznila sem se z odgovorno nalogo, uvidela, da bom s tem napravila veliko uslugo porajhobčemu se osvobodilnemu gibanju v Soboti in prekmurskih vaseh.

V Rajhenburgu me je sprejel tovariš, ki je bil sprva zelo nezaupljiv. Ko sem mu razodela, da delam v ženski organizaciji, me je vprašal, kaj pomeni kratka »AFZ?«. Nisem mu znala odgovoriti, saj je bil to začetek mojega sodelovanja s partizani in še nisem bila o vsem poučena. Videč, da sem z neznanjem stvar še bolj zapletla, sem se bistroumno znašla; pokazala sem partizanu tetovirano številko, znak nemške klavnice Ausvic. Za vsako ceno sem hotela dobiti odgovor! Pripovedovala sem mu, kaj sem doživela v nemškem taborišču, kako Nemci mučijo in v krematorijih uničujejo naše ljudi, da sem se vrnila v domovino zato, da maščujem smrt zverinsko pobitih žrtev. Kmalu se je na obrazu sicer resnega partizana pokazal nasmešek in mi je izročil odgovor za Mirana. Kako vesel sem bila, ko sem se s partizansko pošto vračala v Prlekijo!

Milan se je s svojo skupino odpravil v Prekmurje. Kmalu smo dobili glas, da so »Milanovi« zanesljivo vrgli seme upora med prekmursko mladino. Zanj so žrtvovali svoja mlada življenja: Miran, Jus in Franjo, le Rastko je ostal živ. Jaz sem takrat obiskovala ženo, sestru F. pa mladino. V marsikaterem kmečkem hramu smo vnovičle obveznice posojila osvoboditve in pripovedovale odjemalcem o grozotah, ki smo jih doživle v nemškem taborišču. Mnogi so naju razumeli in potlej podpirali partizane.

Ker so gestapovci prežali na najino življenje, sve odšle v ilegalno. Po treh dneh bivanja med terenci sem se napotila z Borisom na javko k Sršenovi zidanci. Tam naj bi se zbrali ljutomerski ilegalci. Javka je bila izdana in namesto naših ljudi, so nas pozdravili Svabi. Zbežala sem po vlnogradu navzdol, se spotaknila ob kamenju, padla in izgubila torbico. Svabi so grozovito streljali. Ni mi dopuščal čas, da bi bila poiskala torbico, temveč sem se naglo pobrala in zbežala v bližnji gozd. To je bil uvod v moje partizansko življenje!

V jeseni smo dobili pomoč; na našem terenu so se oglašile aktivističke Stefka, Atena in Olga ter se z nami posvetovale o bodočih načrtih in akcijah proti okupatorju. Vsi smo čutili, da se bo pričelo živahno politično delo po vaseh, med množico, ki je bila premalo podučena o našem boju.

Po posvetovanju v Salovcih (Drav. Središče) sem odšla z Jovom J., Janezom T. in Maksom J. na področje radgonskega okraja. Razlezli smo se v skupinah po vaseh, pojasnjevali kmečkim ljudem, zakaj se je treba bojevati proti Nemcem, in mobilizirali fante za našo vojsko.

Naloga ni bila tako preprosta, kakor sem si jo sprva zamislila. Uspeli smo predvsem v krajih, kjer so nam pomagale žene in dekleta. Često je bilo treba prehraniti večje število novincev, ki so odhajali v partizane. Postojanke S. Zasavci, H. Lača ves, P. na Glavi, Zbigovci, Boračevo, Radenci, Očeslavci

Anica Koglarjeva

in Kapela ostanejo živa pričja upora v teh krajih. Redke so bile hiše, ki smo jih ponavadi imenovali »skopuhe«; težko je našti žene in mladinke, ki so pridno zbirale sanitetne potrebščine, živila, papir in cigarete za naše enote na Pohorju in Kozjaku. Odpirale so kašče, želeč nam, da bi bili kmalu svobodni in da bi lahko tudi žene v miru delale in vzgajale svoje otroke. V tem času smo ustanovili več odborov AFZ in okrajni odbor Fronte za radgonski okraj, ki ga je vodil Jovo Jurkovič.

Nekega dne smo odšli z novinci na javko v Očeslavce. S hrano obložen fantje so se naglo prebijali skozi goste tamo. Na čelu je korakal Branko. Nekaj metrov od dogovorjenega mesta smo zagledali skupino ljudi. Padla je partizanska »lozinka«. Oglasilo se miraljezi. Svabi! Ležec na tleh, nedaleč od sovražnika, sem opazila, da se to-

variši umikajo. Zbrala sem svoje moči in stekla za njimi. Takrat smo bili bomo oboroženi: 1 vojaška puška, 1 lovška puška in 2 pištole, to je bilo vse, kar so partizani stiskali v rokah. Imela sem veliko »Steyr« pištole s nepravilno dolgo cevjo. Tovariši so se te umetnično čisto smejali. Toda, streljala je!

Primanjkovalo nam je orožja. Skušali smo ga dobiti z akcijami na sovražnikove postojanke. Vsekdar nam naši načrti niso uspeli, toda akcije so ugodno vplivale na prebivalstvo. Nekeč smo napadli orožniško postajo v Apačah, v vasi, ki je še nismo obiskali. Čeprav smo bili številčno precej močni, smo se morali umakniti brez plena. Apaški Nemci, ki so imeli orožje doma, so streljali na nas skozi hišna okna. Napadli smo tudi Radgono. Cilj je bil glavni most čez Muro, zastražen s 6 švabskimi žandarji. Bilo nas je sedem z lovskimi puškami oboroženih terencev. Priplazili smo se do mostu, kjer nas je preotli nočni čuvaj. Posvetili smo mu s kroglimi. Žandarji so zbežali v nemško Radgono. Naslednji dan so ljudje govorili, da nas je bilo dvesto z avtomatskim orožjem do zob oboroženih partizanov. Prevara za strahopetne žandarčke!

Naše vrste so se množile. Skrbeli smo za zvezo z ljutomerskimi terenci. S partizanko Ateno smo se večkrat sestali. Kadar smo prišli skupaj, smo se lahko govorili o četi partizanov. Na posvetovanju v Slov. goricah smo se spoznali s tovariši Acom P., Tanjo, Benjaminčkom, Tonetom in drugimi aktivisti. Pospešili smo mobilizacijo fantov in pošiljali novice preko javke Lenart na Pohorje.

Nemci so poslali proti nam kozaško drhal. Tudi domači belogardisti so pokazali svoje karte. Negova, Sv. Jurij, Benedikt itd. so bili kraji, kjer so tičač beli »tički«. Sklicevali smo mitinge in med prebivalstvom razgallili podle namene belogardističnih hlapcev. Ja-

nuarja 1945 smo se ustavili pred veliko hišo pod negovskim gradom. Vstopili smo v prostorni izbi je bilo zbranih več ljudi pri lučenju bučnic. »Politična« ura je bila zanimiva in ljudje so nas radi poslušali. Nobeden izmed njih se ni premaknil, kajti bilo je rečeno, da smo zunaj zastražili poslopje. Ko nas je drugič vodila pot skozi Negovo, smo bili napadeni. V škripajočem snegu so nas opazili belogardisti pri Brenikovi hiši. Z nami je bil tudi priljubljeni oficir Miško iz Slovenj Gradca. Belogardisti so nas pustili do poslopja. Naenkrat: »Stoj!« Padejo strelji. Nekdo zadnjič zastoka in omahne v debelo plast snega. Bil je Miško. Nasproti 6 terencem stoji 28 belčkov. Borbe nismo mogli sprejeti, zato smo se naglo umaknili preko Ščavnice in zbrisali sled za seboj. Kozaki so nas stalno preganjali, vohunili za nami, posiljevali dekleta in jih zverinsko ubijali. Koder je stopila kozaška peta, sta gospodarila smrt in puščobe. Naše akcije, nenadni premiki in umiki so jim dražili živce.

Pripravljali smo se na odločilni trenutek, vedoč, da marsikdo izmed nas ne bo dočkal svobode. Imeli smo svojo tehniko, katero je vodil Jovo J. in vedno vesel Matija. Bili smo pred mobilizacijo fantov za poslednji udar...

Kakor strela z neba je planila med nas vest o smrti organizatorja osvobodilnega gibanja tov. Janeza T. in pogumnega kurirja Srečka iz Koga. Tudi Jovo J. je nesrečno končal v očeslavskem mlinu, zadet od kazaške krošve. Padel je šaljni Maks v Logarevcih, potem ko je ubil kozaškega poveljnika. Za domovino so dali mlada življenja štirje zvesti kurirji, partizanci Tanja, Slava, Vida, Jelka... Neizprosnost nas je zadela smrt vseh terencev, smrt, ki nas je ohrabila za večje podvige. Borili smo se do končne zmage. Naša domovina je svobodna, nemški fašizem pa se je zrušil. —ok.

Do Prekmurskega tedna bodo v Soboti postavili spomenik Stefanu Kovaču

V prvi polovici aprila t. l. je ob veliki udeležbi članstva, zastopnikov oblasti, Partije in ostalih množičnih organizacij, zasedala okrajna skupščina ZB. Skupščina je podrobno obravnavala delo organizacij ZB na vseh ter ob zaključku naredila več plodnih sklepov za nadaljnje delo organizacij. Politični referat in organizacijsko poročilo je podal tov. Rudi Razpl.

Organizacija ZB v Prekmurju je imela v preteklem letu važno nalogo: utrditi delo terenskih organizacij in pa povečati število članstva. Med letom je bilo sprejetih v organizacije samo v soboškem okraju 140 novih članov in se je število dvignilo na 265, ne računajoč članov aktivnih pripadnikov JLA. Kljub nedelavnosti posrednih ljudi, pa tudi vaških odborov, je večje število vaških organizacij živahno delovalo ter doseglo pomembne uspehe v organizaciji PAZ, usposabljanju kadra za Prvo pomoč itd.

Vse organizacije so med letom sodelovale v šestmesečnem tekmovanju. Najbolj so se odrezali na državnem posestvu v Rakčanu, za kar so bili nagrajeni s pihalnim strojem. Dipleme za uspešno tekmovanje pa sta prejeli organizaciji ZB v soboški bolnišnici in na državnem posestvu Beltinci. V tem tekmovanju so se vzgledno izkazale tudi nekatere gasilske čete in poedinci. Kot uspešen zaključek tekmovanja je bil v Soboti organiziran večji manever, v katerem so sodelovali člani ZB, mladina izvenarmadne vzgoje, PLZ in druge organizacije. Manever je kljub nekaterim pomanjkljivostim dobro uspel. Treba pa je pripomniti, da tudi to pot ni šlo brez lažjih nesreč, kar pa bi posamezne organizacije z dobrimi pripravami lahko preprečile. Manever naj bo dobra šola za prihodnjč. Sibka stran je bila tudi v koordinacijskem telesu, kar se je pokazalo posebno po zaključnem tekmovanju.

Vsekakor je treba grajati one ljudi, ki so mnenja, da bomo s kampanjskimi akcijami lahko izpolnili vse naloge. Tu je treba vztrajnega in sistematičnega dela, pri čemer morajo sodelovati vsi člani in funkcionarji. Le tako bodo organizacije kos svojim nalogam.

Članarina se je v glavnem redno odvijala, vendar je bilo nekaj krajevnih organizacij kot n. pr. Kramarovi in Salovci, odkoder ni bilo nobenih poročil. Tako malomarnost je vsekakor škodljiva, saj občutno hromi delovanje organizacije. Po sklepu Izvršnega odbora ZB Jugoslavije se morajo namreč vzdrževati organizacije, to je kriti materialne in osebne izdatke, iz pobrane članarine.

POSTAVITEV SPOMENIKA »STEFANU KOVAČU« JE NALOGA VSEGA PREBIVALSTVA

Med letom je OO ZB razdelil številne spomenice svojim črtem fašističnega terorja. 29 članov ZB, po večini aktivnih borcev NOV, je Prezidijski ljudske skupščine FLRJ odlikoval z odlikovanji za zasluge za narod in z odlikovanji za hrabrost. Najvišje odlikovanje za hrabrost — Red narodnega heroja — pa je Prezidijski podelil padlemu prvoborcju Stefanu Kovaču. Da se izkaže visokemu odlikovancu spomin in poslednja čast, se je na pobudo ZB začelo z nabiralo akcijo za postavitev dostojnega spomenika Stefanu Kovaču. Do danes je zbranih 520 tisoč di-

narjev, od česar so največ prispevale poedine sindikalne podružnice v Soboti. Razmeroma slabše se odraža akcija na vaseh, to pa je zaradi nezainteresiranosti poedinih krajevnih forumov, kar je treba grajati. Prekmurci smo lahko ponosni na sorojaka, prvoborca Stefana Kovača, zato bo naša velika dolžnost, akcijo uspešno nadaljevati in zaključiti.

VEC POMOCI IZVENARMADNI VZGOJI MLADINE!

Skupščina je obravnavala tudi stanje naše mladine, predvsem predvojaške vzgoje. Izvenarmadna vzgoja mladine igra v naši obrambni sposobnosti veliko vlogo, ki je ne smemo zanemarjati. Pri tem so sicer naredili več kakor druga leta, vendar poedine organizacije še vedno ne razumejo, kakšna je njihova vloga. Ne gre le za kontrolo, temveč za nechno sodelovanje in pomoč. Le tako bomo lahko izkušnje narodnoosvobodilne borbe prenesli na našo mlajšo generacijo. Pogostokrat se zadovoljujemo z nekaj kampanjskimi akcijami ter rešujemo vzgojo mladine z raznimi manevri itd. Treba pa je začeti z dobrim delom v organizacijah, šele kot zaključek sistematičnega študija naj bo manever. Napačno je bilo mnenje, češ za vzgojo predvojaške mladine naj skrbi koordinacijsko telo. To je naloga vseh članov krajevnih organizacij na terenu.

Nadalje so razpravljali o sodelovanju članstva v TVD Partizan. Pismo CK KPJ o stanju telesne vzgoje je jasno pokazalo smer njenega razvoja, o čemer so partijske organizacije, fizikalni forumi in množične organizacije mnogo razpravljali. Prav je, da o vprašanju telesne vzgoje razpravljajo vse organizacije ZB. Naš cilj mora biti v tem, da bodo bodoča TVD Partizan po svojem sestavu in vsebini dela poleg telesne vzgoje pospeševala tudi izvenarmadno vzgojo mladine, kakor tudi ostalega prebivalstva. Drugo važno vprašanje, ki je tesno povezano s prvim, so postavljene naloge pisma CK KPS. Gre za politično vzgojo našega ljudstva. Članom ZB ne sme biti vseeno, kdo danes vzgaja našo mladino. Negativni pojavi socializmu in naši stvarnosti nasprotnih vzgojiteljev se opažajo tudi v Prekmurju. Zato bo naša naloga, povečati budnost proti takim pojavom, ljudem, ki danes mislijo, »da se vračamo na staros, pa je treba odločno povedati, kar jim gre.

Ob zaključku je skupščina odobrila več sklepov: novi odbor se bo redno sestajal in skrbel za ozko povezavo s krajevnimi odbori. Do 15. maja se bo pobrala vsa zaostala članarina. Člani ZB bodo nudili več pomoči vzgoji predvojaške mladine, strelskim družinam in TVD Partizan. Zbiral se bo zgodovinski material iz NOV. Začelo se bo z množično akcijo nabiranja prispevkov, tako da bo spomenik Stefanu Kovaču postavljen do »Prekmurskega tedna«. Organizacija ZB bo aktivno pomagala pri okrepitvi združnosti na vaseh. Budni bodo pri izbiri kadra, ki bo prišel v bodoče občinske odbore. V vsako šolo naj pride revija »Borec«. Člani ZB bodo postrlili budnost proti vsem sovražnim parolam. —1.

O svojem zaslužku odločajo proizvajalci

Na splošno je bilo delo sindikalnih podružnic v soboškem okraju v preteklem letu uspešno, vsaj tam, kjer so izvoljeni odbori pravilno usmerjali delo. Pomembni uspehi so bili doseženi pri ideološki vzgoji članov — članstvo je vključeno v študijske seminarje. Tudi v raznih društvi sodeluje večje število članov — žal pa največ iz mesta, dočim se članstvo iz vasi še vedno izmika vsakemu sodelovanju. Sindikalne podružnice so podrobno preštudirale družbeni plan, kar je omogočilo pravočasno kontrolo nad proizvodnjo, izkoriščanjem zmogljivosti in racionalnim izkoriščanjem materiala. Ker so skoraj v vseh podjetjih zaostri bili borbo za izboljšanje kakovosti izdelkov, podjetja niso zašla v večje finančne težave, vsaj v taki meri ne, da bi to stanje ogrozilo obstoj podjetij.

V mestnih storitvenih podjetjih je sprva bilo nekaj malodušja, češ kako bodo izhajali s predvideno akumulacijo itd. Ko pa so pozneje v podjetjih podrobno pregledali proces dela, so marsikje odkrili doslej skrite rezerve. V več primerih se je izkazalo, da imajo podjetja preveč neproduktivnega administrativnega osebja, kar je občutno dušilo plače delavcev-proizvajalcev. Billi so tudi primeri, ko so poedina podjetja vide-la izhod v dvigu cen, kar se je pozneje izkazalo kot nezdrav pojav. Krojači, šivilje, čevljarji in drugi obrtniki so ostali brez dela. S povečanjem storilnosti pa je bilo mogoče tudi v novih pogojih nadaljevati delo. Vred finančnih težav in pa pomanjkanja surovin — pomanjkanje surovin je predvsem v Tovarni mesnih izdelkov — so morali v dveh podjetjih odpušiti manjše število delovnih moči. S pravočasnim posredovanjem sindikalnih podružnic pa so bili odpuščeni le taki delavci, ki imajo v okolici mesta manjša posestva, na katerih se lahko preživljajo. Zelo dobro se je znašlo v novem položaju podjetje »Kleparstvo« v Soboti. Delovni kolektiv je vložil mnogo truda za dvig kakovosti izdelkov, kar je podjetju odprlo vrata na široko na naš domači trg. Tudi podjetje »Metlarna« je vidno dvignilo kakovost svojih izdelkov. V času, ko podjetja izdelujejo tarifne pravilnike za delitev sklada plač, je prav, da sindikalne podružnice posvečajo več skrbi temu, zelo važnemu vprašanju. Ni

Uspela vaja PLZ v Lendavi

Organizacija protiletalske zaščite v Dolnji Lendavi je v nedeljo predpoldne imela vajo obrambe pred zračnim napadom na mesto. Lendavčani so se ob tej priliki dobro izkazali; sodelovalo jih je preko 500 kot gasilci, pomožna milica, prva pomoč itd. V zvezi z zračnim napadom je bil tudi napad pehote-padalcev na mesto, kjer so sodelovali mladinci predvojaške vzgoje, ki so te dni imeli tabore-nje v Lendavi in pripadniki JLA. Ves po-tek in organizacija sta bila na dovoljni višini, tako se je vse razvijalo ob dolo-čenem času in na signale siren, ki so opo-zorile na prihod sovražnih letal.

Grajači pa bi bilo potrebno nekatere prebivalce v spodnjih ulicah, ki se niso ravnali po navodilih ter odšli v določena zaklonišča, temveč so stali ob ograjah svojih plotov, ne zavedajoč se važnosti, ki jo ima taka vaja.

Po končani vaji so se vse enote, ki so sodelovale, zbrale pred pošto, kjer so komandirji predali raport glavnemu štabu. Poizkusna vaja je pokazala, da je organizacija PLZ pravilno zajela svoje delo, ki je pokazalo že mnogo dobrih rezul-tatov. —cc.

Za prizadeto Primorsko

Prebivalstvo bivšega soboškega okraja je prispevalo za kraje, prizadete od snega na Primorskem, 611.569 din. Od tega so zbrale frontne organizacije 278.315 din, sindikalne organizacije pa 125.254 din in iz sklada vodstva 208.000 dinarjev.

Beltinci se pripravljajo na proslavo 1. maja

Telesnovzgojno društvo Partizan Beltinci je na sestanku in v navzočnosti predstavnikov množičnih organizacij naredilo načrt za proslavo 1. maja. Na predvečer bodo zakurili kres ob majniškem drevesu, kjer bo nastopil tudi pevski zbor nižje gimnazije. 1. maja dopoldne pa bo Partizan pripravil fizikalni nastop. Mladinci in mladinke bodo sodelovali s prostimi vajami, nogometiški s tekmo, tekmovali bodo v metanju bombe ter v tirku čez zapreke, kolesarji pa v uličnih dirkah po Beltincih. Sodelovali bodo tudi gasilci s svojo vajo. Vsi dobri plezalci pa bodo lahko sodelovali v plezanju na majniško drevo. Najboljši tekmovalci bodo nagrajeni, za kar že zbirajo in pripravljajo nagrade. Po programu bo zabava. S. A.

Ljutomerski železničarji so proslavili svoj praznik

Predzadnji torek — 15. aprila — je železniška postaja v Ljutomeru dobila praznično lice. Poslopja so bila okrašena s cvetjem in zelenjem, pred upravnimi poslopijem pa so plapolale trobojnice. Potnike, ki so dopotovali s prekmurske strani, je s koračnico pozdravila godba mestnega kulturno-umetniškega društva. Železničarji so slavili svoj praznik, 31-letnico velikega dogodka, ki se je odigral v Ljubljani, ko so na Zaloški cesti pod streli Koroševih žandarjev padli prvi bojevniki-železničarji za svobodo svojega, stoletja teptanega naroda.

Ko je odpisal potniški vlak proti Mariboru, so železničarji z godbo na čelu odkorakali pred spomenik padlih borcev. Pred zbrano množico je spregovoril šef sekcije in zaslužni partizanski bojevniki tov. Sušteršič ter v jedrnatih besedah opisal boj slovenskih železničarjev proti oblasti izkoriščevalcev v stari Jugoslaviji, njihove zasluge v NOB ter v boju za izvršitev petletke v štirih letih. Po enominutnem molku, s katerim so se železničarji poklonili žrtvam Zaloške ce-ste ter v NOB padlim tovarišem, sta zastopnika sindikalne podružnice med igranjem žalostinke položila venec pred spomenik.

S komemorativnega zborovanja so železničarji poslali resolucijo direktorju slovenskih železnic tov. Lepinu, v kateri mu med drugim sporočajo: »So-glasno odobramo Vaše stališče do tržaškega vprašanja, ki ste ga izrazili v svojem pismu tov. Kardelju ter v govoru pred radijskim oddajnikom. Od tu, z obmejnega področja, Vam sporočamo, da smo pripravljani na nove žrtve, ki jih bosta terjali obramba domovine ter bitka za nove načrte v železniški pro-metni službi. Vsemu svetu hočemo dokazati, da mrzimo informbirojske obrekovalce in razdirače zgradbe socia-lizma v zmagoviti Titovi Jugoslaviji.« —ok—

Manever protiletalske zaščite v Ljutomeru

Preteklo nedeljo zjutraj so se na Ljutomerskih ulicah pojavili člani protiletalske zaščite in odhajali na zborna mesta. Medtem, ko je mestec pričakovalo napovedani letalski napad, so se mladinci predvojaške vzgoje razporedili vzdolž obrambne črte v bližini mesta. Proti 10. uri so z opazovalnice na Kamenščaku javili, da se bliža letalo »Storklja«. Zate-gel pisk siren je opozoril prebivalstvo na pretečo nevarnost. Kmalu se je pojavilo letalo nad mestom. Na Glavnem trgu so odjeknile detonacije. »Napad« je bil osredotočen na poslopje okrajnega sodišča, odkoder se je vil gost dim. Čim je bila nevarnost pri kraju, so prihiteli gasilci, bolničarji in člani protiletalske zaščite in reševali imovino in ponesrečence izpod ruševin. Tudi z bojnimi plini so se spoprijeli. Okrog mesta se je začela bitka med sovražnimi padalci in brambovci. Kmalu je bil sovražnik premagan.

Na manevru je sodelovalo 219 članov mestnih mobilnih enot protiletalske zaščite, hišna zaščita, nekaj desetini gasilcev ter nad 100 mladincev predvojaške vzgoje. Nastopajoči so bili kos svojim nalogam, izvemši posameznike, ki so smatrali vajo za neresno zadevo. Posebno se je izkazala enota PLZ železničarjev, ki je poskrbela, da so potniki pravočasno našli zatočišče v zaklonišču. Prebivalstvo si je z zanimanjem ogledalo vajo.

Podobne praktične vaje so v nedeljo priredili tudi vaški odbori protiletalske zaščite v Ljutomerskem okraju; v mnogih krajih se je prebivalstvo poučilo o zaščit-nih ukrepih, ki so potrebni v primeru zračnega napada. —ok—

Smrt zaradi neprevidnosti

Kakor v mnogih vaseh, so tudi v Ivanjkovcih v ljutomerskem okraju na veliko-ono nedeljo streljali z možnarji, čeprav je nepoklicnim ljudem zabranjeno uporabljati smodnik. Najbolj drzni so bili Lesjakovi fantje. Napolnili so velik možnar s smodnikom, ki so ga sami izdelali, ga zamašili z betonom ter prižgali na dvorišču pred domacijo. Zaradi trdnosti betona so si smodnikovi plini poiskali nenavadno pot in — možnar je raznesel Drobec železa je ranil v bližini se nahajajočega Martina Berca na notranji strani leve noge. Zaradi težke poškodbe, saj je drobec presekal krvne žile, je Berc kmalu izkrevsel. Preisko-valna komisija je ugotovila, da je Berc sam zakrivil svojo smrt zaradi nepre-vidnosti, njegovi sopajdaši pa se bodo morali zagovarjati pred sodnikom za pre-krške zaradi kršitve predpisov o upo-rabi razstreliva in orožja. Ali se je vredno igrati s smodnikom? —ok—

Delo po gospodarskem računu se je izboljšalo

Med kmetjskimi delovnimi zadrugami Apaške kotline dosega zadnji čas KDZ »Tone Tomšič« v Podgorju zelo lepe uspehe pri dviganju storilnosti dela, utrjevanju samozavestne discipline in skrbi, da bo združna zemlja čimbolj smotno in racionalno izkoriščena. Novi predsednik zadruge tov. Jože Vesel in gospodarski vodja tov. Jože Hribar sta vodstvo zadruge pre-umerila na odgovornost skupinovodij in članov posameznih skupin, zato nastaja tekmovanje, kdo bo v delu boljši in kje bo delo pravočasno in prej opravljeno.

Zadnji ugodni dnevi pomladanske setve so zelo razgibali štiri poljedelske brigade, ki se borijo, da spravijo sadeže pravočasno v zemljo in omogočijo plodno rast za novi pridelek. Živinorejska brigada, ki redi 140 govedi v glavnem v centralnih modernih urejenih hlevih, se trudi izboljšati živinorejo. S pravilno uporabo krme imajo dovolj lastnih krmil za govedo, delovne konje in mlado živino ter tudi za svinje dovolj krmne pese. Zadrugi traktorist tov. Tone Zupančič vodi pravočasno borbo za hitro pomladansko setev, saj dnevno zorje po 3 in pol ha njiv ter pre-seže normo dnevno za 60 do 70 odst. pri vzorno opravljenem oranju. Letos bodo adaptirali večji zadrugi hlev še v Vratji vasi, kamor bodo namestili 40 govedi. To bo koristno predvsem zaradi proizvodnje

gnoja, ki ga ne bo treba dovažati v ta kraj iz centralnih hlevov.

Tudi vinogradniška brigada pri sedadnjih pomladanskih delih noče zaostajati. Novi način dela po gospodarskem računu je sprožil mnogo več iniciativnosti med člani, ki čutijo, da delajo hkrati za skupno gospodarstvo in za sebe. Podobne uspehe dosegajo tudi v KDZ »Edvard Kardelj« v Apačah, kjer se setev bliža koncu. V zadrugah so v nočnih urah orali obišnice, a podnevi skupna polja in s tem pospešili pravočasno setev. —jh

25. april naj bi postal praznik prebivalstva ljutomerskega okraja

Na letni skupščini članov mestne organizacije Zveze borcev, ki je bila pretekli teden v Ljutomeru, so bivši partizani in aktivisti kritično pregledali lansko delo svoje organizacije. Med drugim so ugotovili, da je zaključeno sprejemanje članov v Zveze. Letos so nانو sprejeli 30 članov in izključili iz Zveze 9 tovarišev, ki niso mogli dokazati svoje sodelovanje v NOB. Osvojen je bil predlog, da se proglasi 25. april za narodni praznik ljutomerskega okraja kot živ spomin na streljanje talcev pri Ribičevem mlinu v Cezanjevcih. Članj bodo pričeli zbirati zgodovinski material iz časa NOB ter si prizadevali, da bo prišlo do otvoritve muzeja NOB v okrajnem središču. Na Dan ljudske vstaje bodo organizirali svečano prireditev ter pomagali enotam predvojaške vzgoje in protiletalske zaščite.

S skupščine so poslali protestno resolucijo ministru za zunanje zadeve FLRJ, v kateri bivši borci protestirajo proti enostranskemu ravnanju zapadnih diplomatov na londonski konferenci ter obsojajo početje italijanskih fašistov in šovinistov, ki stegujejo svoje krepelje po naši zemlji. Članom Zveze borcev Cirilu Rajhu, Antomu Kaučiču in še nekaterim so bila izročena visoka odliko-vanja Prezidijske zvezne skupščine. —ok.

Velike motorne tekme

Avtomoto društvo »Stefana Kovača« iz Murske Sobotice in Lendave bo v nedeljo, 27. t. m. priredilo ocenjevalno vojnijsko motoristov na prosti Mur. Sobotič-Lendava—Mur. Sobotič. Sodelovalo bo večje število motoristov iz Mur. Sobotice, Lendave in tudi iz ostalih vasi okraja. Motoristi, ki bodo tekmovali, bodo startali po skupinah. Med potjo bodo tekmovali v streljanju, metanju bomb, iskanju min in se bodo morali prebiti skozi zasede. Pri tem bodo sodelovali tudi obvezniki predvojaške vzgoje v Turnišču in Veliki Polani. Proga bo potekala iz Mur. Sobotice, kjer bo start ob 8. uri, skozi Martjance, Bogojino, Dobrovnik, Turnišče, Genterovce v Lendavo. Tu bodo imeli kratek počitek, nato pa nazaj proti Mur. Soboti skozi Lakoš, Hotizo, Polano, Ziske, Cerenovce, Odrance, Beltince v Mur. Soboti, kjer bo cilj.

KMETIJSKA ZADRUGA V LJUTOMERU

nudi vsem KDZ VINOZ in vinogradnikom cepano vinogradniško kolje po 7,50 din za komad. Na zalogi imamo galico, žveplo, apneni dušik in portland cement. Kupujemo staro železo po najvišjih dnevnih cenah. — Oglasite se v Kmetijski zadrugi v Ljutomeru! Telefon šte. 11.

MALI OGLASI

Beseda din 5. Za pismeno dajanje naslovov je priložiti din 20.

Obveščamo vse zainteresente, da se dobijo umetno izvaljeni piščanci stalno pri trgovskem podjetju »Perutnina« Murska Sobotica. Naročila sprejemamo vsak dan.

Preključem krst svojega otroka Milana, kateri je bil krščen brez moje vednosti. Miličnik Ivan Dražnik, Beltinci.

Prodajam otroška vozčka — globok avtomodel in športni. Vprašati v prodajalni časopisov »Panonija« v Ljutomeru.

Prodajam posestvo z zidano hišo, gospodarskim poslopijem in inventarjem — 3 orale kakovostne zemlje — 25 minut hoda od kolodvora. Poizvedba: Ljutomer, Glavni trg 5.

Pogovor z dopisniki

Neimenovani. Dopolni o spominski plošči v gimnaziji se nam ne zdi slab. Le zakaj se nisi podpisal? Nepodpisani dopisi in brez polnega naslova dopisnika pa romajo v uredniški koš.

Obveščamo cenjene odjemalce,

da smo prejeli iz inozemstva vsakovrstni radiomaterial po ugodnih cenah. Radiopopravila vršimo hitro in po zmernih cenah. Stranke iz oddaljenih krajev imajo prednost. Prodajamo radioaparate lastnega izdelka, dajemo šestmesečno garancijo. Predelujemo baterijske radioaparate na električni tok. Renoviramo stare radioaparate na novi sistem. Popravljamo pisalne in računске stroje ter blagajne. Popravila izvršujemo strokovno in z garancijo. Livarna vam zlije iz aluminija in medenine raznovrstne nadomestne dele.

Nizke cene! — — Solidna postrežba! Se priporoča

RADIO IN FINOMEHANIČNA DELAVNICA z obratom LIVARNA, Murska Sobotica.

POLOŽAJ PREKMURSKIH SEZONCEV - nekdanj in danes

(Nadaljevanje)

Delavsko gibanje po vojni je terjalo tudi v Prekmurju neke organizacijske oblike, katera bi prevzela in zaščitila delavstvo. Tako je bila že dne 15. julija 1920 v Soboti ustanovljena

PRVA BORZA DELA.

V tem času so se namreč odprle prekmurski sezoncem nove poti. Sicer so se naprej odhajali na Madžarsko, toda njih zaslužek je postal malenkosten — pa tudi z zasluženim žitom so imeli na meji velike težave. Ker je ostajalo vsako leto večje število prebivalstva brez dela in zaslužka — nova oblast pa ni skrbelo za odpravo brezposelnosti — so bili ljudje prisiljeni iskati dela v drugih državah. V tem času je začela delovati v Soboti podružnica za posredovanje dela, ki jo je vodil Franc Kerec. Podružnica pa je prva leta le slabo uspevala, saj delavstvo ni videlo v njej svoje zaščitnice, zato je raje zapuvalo poljirjem, ki so ga še naprej goljufali na vse pretege. Podružnica je v tem času posredovala v več primerih za delovna mesta in sicer na raznih veleposelitvah v Slavoniji in Bački, kakor tudi v ostalih krajih naše države. Uspeh je bil ta, da so ljudje končno le dobili več zaupanja v posredovalnico. Borza dela pa je že v tej dobi odposlala večje skupine delavcev v sosednje države, predvsem v Nemčijo, kamor je odšlo 400 ljudi. Vendar se prvi transport poslanih delavcev v Nemčijo vsled nenadnega padca vrednosti nemške marke ni kdo ve kako obnesel. V tem času je bilo še odposlano na državno veleposelitvo Belje 400 ljudi, za novo sezono pa je posredovalnica že sklenila pogodbo za 1850 delavcev. Razen tega je bilo poslanih več ljudi na razna zidarska in pomožna dela širom Slovenije. Vsled nerazumevanja taktičnih oblasti pa je bila posredovalnica za delo dne 3. januarja 1924 ukinitvena. Na intervencijo je bila podružnica še istega leta na novo vpovstavljena, vse poslovajenje pa je prevzel Komavli Valentin. Podružnica je od tedaj delovala pod vodstvom Komavlija vse do leta 1927. Borza dela ali posredovalnica je sprva poslovala v Cerkevni ulici, od leta 1924 do 1925 pa v Mali Kanjiži, nato pa se je preselila v občinsko hišo, kjer je ostala do leta 1927. Ko je bila v letu 1929 ustanovljena Ekspozitura javne borze dela v Soboti, so bili njeni prostori v Slovenski ulici. Prostori so bili izredno tesni, zato je bil vedno živahniji promet le na dvorišču. Promet je bil vsled naraščajoče brezposelnosti tako velik,

da je morala policija večkrat zapreti ulico. Ekspozitura se je še istega leta preselila v večje in boljše prostore v Aleksandrovo ulico (cesto), kjer je ostala do leta 1931, ko se je preselila v grad grofa Szaparyja.

GRADNJA DELAVSKEGA DOMA V SOBOTI

Vsled večnega preseeljavanja je bilo delo Ekspoziture zelo oteženo. Uradovanje je vršilo večinoma na dvorišču, kjer so delavci v zimskem in pomladanskem času več ur ali ves dan prezebali, ko so morali čakati. Potreba po novih prostorih je bila očitna, zato so začeli misliti na gradnjo lastnega delavskega doma. Tako se je na Ekspozituri že v avgustu leta 1929 ustanovil inšitiativni odbor za zidavo Delavskega doma. Pozneje je ta ustanovil tako zvano »zadrugo«, pod imenom »Delavski dom«, ki je prevzela vse priprave. Vsled vseh mogočih ovir in nezainteresiranja poedinih forumov taktične oblasti, zadruga ni dobila dovoljenja niti potrebnih sredstev za gradnjo. Šele na pobudo tovariša Vončina, ki je bil takrat vodja Ekspoziture v Ljubljani, je vso zadevo prevzela velika občina

Murska Sobota, ustanova Posredovanja dela pa je dala v ta namen brezobrestno posojilo v znesku 700 tisoč dinarjev. Ker pa vsota ni zadostovala, je pozneje občina Sobotica še najela 400 tisoč dinarjev posojila in sicer pri Izseljeniskem oddelku za zaščito izseljencev v Beogradu. Tako je z združenimi močmi končno le prišlo do zidave. Občinska uprava je na licitaciji maja 1936 oddala vsa dela domačim podjetjem in tvežnikom. Zidarska dela sta prevzela stavbena podjetnika Sraka in Mesarič, mizarska Šafra in Flisar, kleparska brata Jug, centralno kurjavo, vodovod in druga montažna dela pa ing. Likar iz Ljubljane. Načrte za gradnjo je izdelal takratni občinski arhitekt Franc Novak, kateri je tudi nadzoroval vsa gradbena dela do dovršitve. Dela so hitro napredovala, tako da je bil Delavski dom že dograjen od septembra 1936. Stroški za zgradbo so znašali 1.300.000 dinarjev. Z novim Delavskim domom je Ekspozitura dobila primerne prostore, delavci pa so v času čakanja in odhodov imeli tudi večje spalnice in druge potrebne prostore.

(Nadaljevanje sledi)

Tudi ivanjkovske nasprotnike zadruga je doletela kazen

V našem tedniku smo že poročali, kako so se posamezni nasprotniki zadruga v Ivanjkovcih bojevali proti komasaciji domače zadruga z vinogradniško delovno zadrugo v Vinskih vrhovih. Med zagriženimi nasprotniki zadruga so bili zlasti nekateri večji kmetje in njihovi otroci, a kar je za Ivanjkovce posebno značilno — tudi žene in dekleta. Ti ljudje so se vsikdar znašli na isti bojni črti: najprej so se zoperstavliali ustanovitvi kmečke delovne zadruga, ko pa je bila ustanovljena, pa so začeli potihem sabotirati in pripravljali zaroto proti združnemu gibanju v vasi. »Večje« so imeli zaradi nekdanje gospodarske moči še vedno močan vpliv na ostale zadruga, zlasti na bivše viničarje, katere so terorizirali in — mimo združnih pravil — neusmiljeno izkoriščali. Kakor črna nit se vleče podtalno delo ivanjkovskih zadruga nasprotnikov skozi vsa tri leta vedrenja v zadruga; javno se niso mogli bojevati, zato so po združnem vodstvu uveljavljali ukrepe, ki

naj bi oslabil njeno gospodarsko moč. Lani so se celo dokopali do začasnih uspehov, saj so opustili skupinsko obdelavo zemlje in začeli znova gospodariti »vsak na svojem«. To je bil triumf njihovega početja! Nosilci protizdružnega delovanja so bili torej v vrstah večjih kmetov — da jih imenujemo — v osehah Jožefe Novakove in Janka Pučka z Libanje ter Frančka Rajha in Marije Bokšove z Mihajlovca. Imenovani so bili posebno glasni na marčnem občnem zboru zadruga, torej v času, ko je bilo treba izglasovati sklep za združitev obeh zadruga. Novakova je pred zborom obiskala sozadruga in jih nagovarjala, da naj na zboru nastopajo proti zadruga; sicer pa je na zboru prva bruhnila svoj srd na viničarje: »Ne dopustim, da bi mi viničarji komandirali... Ne mi — oni so krivi, da bo zadruga propadla. Zakaj pa lenarijo?... Kakšna ironija, če pomislimo, da so nosilci viničarji in manjši kmetje glavno breme v kmetijski proizvodnji zadruga! — Za Novakovo so nastopili ostali »govorniki« z zahtevo, da je treba zadruga razpustiti, češ da bodo kmalu minula tri leta. Ko je bilo treba voliti novi upravni odbor, so kričali, da volitve niso potrebne, ker čez štiri mesece poteče rok, potem pa... Zoperstavliali so se tudi predlogu, ki je govoril v prid združitev obeh zadruga, pozivali so ostale zadruga, da naj se upro predlogom združnega vodstva. Boškova se je celo znesla nad sklepom upravnega odbora, ki predvideva odprodajo odvisnih zadruga konj ter se norčevala: »Vzemite nam konje in dajte nam koze nazaj.« Tudi Rajhov Franček je moral pritegniti nekaj zaljvk na rovaš zadruga, sicer ga ne bi sopajdaji potrdili za junaka dejanj, kakor so opustitev okopavanja krompirjevih rastlin na površini 1,37 ha zemlje ter obdelave 57 arov zadruga vinograda. Čeprav mu je brigadir Polak trikrat naročil, da naj okopli krompir, se Rajh za dobrote opomine ni mnogo zmenil. Zaradi njegove malomarnosti in sabotaje je zadruga utrpela nad 100 tisoč din škoda. Ivanjkovski nasprotniki zadruga so poželi le časne uspehe: na občnem zboru so sicer dosegli, da ni bil sprejet sklep o združiti obeh zadruga, toda tega

Prekmurje je postalo ena upravna enota

(Nadaljevanje s 2. strani)

pouk niso več primerne. Bodoči občinski ljudski odbori bodo morali bolj skrbeti za vzdrževanje šolskih prostorov in tudi za vzgojne organizacije, kakor mladinsko in fizkulturno društvo »Partizan«. Vsa telovadišča, ki jih je nekoč uporabljala madžarska organizacija »Levente«, se morajo predati v upravo fizkulturne organizacije »Partizan«, kjer pa ta še ni ustanovljena, pa šolskim upraviteljstvom, ki jih morajo uporabljati izključno v telesnovzgojne namene.

poverjenjstva za notranje zadeve nalog, da to preprečujejo. Tudi o živalskih kužnih boleznih je razpravljalo OLO in bo podvel ostre mere za zatiranje metljavosti, tuberkuloze in rdečice, ki se pojavlja. Se veliko je bilo razpravljanja, ki je pokazalo, da so interesi obeh okrajev isti ter da bo sodelovanje med odborniki in lepem soglasju, saj se borijo za isti cilj: pomagati svojemu ljudstvu! Zasedanje je prekinila burna demonstracija mladine in nekaterih delovnih kolektivov iz Murske Sobotice ki so v ostrem protestu obsodili meštarenje okoli Trsta in nesramno politiko italijanske vlade. Tudi odborniki OLO so se tem protestom v celoti pridružili in poslali protestni resoluciji vladam ZDA in Velike Britanije, v katerih so zahtevali prekinitve konference v Londonu ter naše sodelovanje pri reševanju tega vprašanja. Odborniki, ki zastopajo prekmursko prebivalstvo, niso mogli mirno preko tega, da se z umazano politiko trga od skupne domovine naše brate ter jih hoče spraviti pod nadoblast njihovih starih preganjalcev.

Regulacija Mure, ki je bila začeta pri Hotizi in Bistrici, a je bila zaradi pomanjkanja finančnih sredstev prekinjena, se bo nujno nadaljevala, ker drugače ob spomladanskih poplavih grozi katastrofa vsem spodnjim obmurskim vsem. Posebno vprašanje v okraju so cigani in nekateri delomrzniki, ki se nočejo preživljati s poštenim delom, ampak z beračenjem izkoriščajo poštene delovne ljudi. Ker so za onemoglo pripravljeno lepo urejeni domovi, vsak dela sposoben pa lahko dobi zaposlitev, se najstrožje prepoveduje vsako beračenje. Zato so dobili organi

47 leto tudi sezidali... Ugačalo mu je, da so se močje čudili, in je želel, da bi o tem zvedel tudi Sršen. »Presneti Jože! Takrat pa Sršen ne bo imel več vzroka, se te braniti za zeta,« se je spet oglasil Bukovec. Jožetu je to delo prijetno. Kar se pravkar menijo, bo jutri vedela že vsa vas. Tudi Sršen bo moral zvedeti. Ali ga bo to omečalo? Gotovo ga bo, mora ga! O tem pa ni imel časa razmisljati. Ker ni maral, da bi se o tem še menili, je dejal: »Hišo bom rabil, pa naj se poročim s katero koli.« »Ta ima glavo na pravem mestu,« ga je pohvalil Barbaričev Stefan tako, da ga je slišal tudi Jože; nato pa je rekel Jožetu: »Vendar, fant, prevzeti se ne smeš! Ti še ne veš, kaj vse bo treba, preden se boš lahko vselil v novo hišo.« »To pa ne, le menil sem, da bi zemljo za opeko lahko prekopala sama z bratom, pa še oče bi nama kaj pomagal. Saj je sedaj dovolj časa, posebno če ne bo snega. Pozneje pa bo takšno delo, da ga sami ne bomo zmogli. Takrat bomo rabil toliko pomoči, da se nas boste še naveličali.« »Ne skrbi za to! Vsak bo enkrat zidal in delal opeko. Kar ne bo zmogel v enem letu, bo delal več let. Posebno moramo misliti na to mi, ki imamo lesene hiše. Zato si moramo zagotoviti pomoč že vnaprej in prislužitvi delavce,« je razlagal Barbarič. »Jaz pa si jih nisem.« »Ze res, da si ti jih nisi, pa jih je tvoj oče. Vseh pa si jih tudi ne moreš prislužitvi vnaprej. Tudi pozneje bo treba ljudem še pomagati.« »Seveda; kdo pa bi pomagal nam, ki bomo zidali šele čez leta — morda šele čez deset ali dvajset let; kdo ve, kakšni bodo še časi?! —, če bi si vsakdo de-

GRICKI VANC:

BRATOVA KRI

XVI. Ob cesti na robu vasi je že nekaj dni bilo živahno. Može so s krampi razbijali zmznjeno zemeljsko skorjo in kopali približno meter široke, globoke jarke, da so do pasu izginili v njih. Ko so izkopali tak jarek, so ga spet zasuli z novo zemljo, ki so jo izkopali tik jarka, kjer so naredili novega. Kdor bi opazoval to njihovo početje in ne bi vedel, kako se pripravila zemlja za opeko, bi mislil, da si tako preganjajo zimsko dolgočasje. Vreme je bilo ugodno, suho. Dnevi so bili hladni — posebno zjutraj je oster mraz žgečkal po ušesih in nosu —, saj je bil januar. To pa ljudi ni motilo pri delu. Mraz je bil še znosen; če pa je posijalo sonce, je opoldne bilo kar prijetno. Zato so se v rokah delovnih in pridnih vaščanov sukali krampi, lopate in motike — zanjali se je prevračala in rahljala, da bi mraz imel lažji in boljši dostop in vpliv na njo. »Dovolj bo za danes,« je prekinil razgovor Korenčkov Jože in skočil iz jarka. Krvavordeča zarja na zahodu, kot odsev zaslepa sonca, je že bledela, od vzeha pa se je vsiljeval mrak. »Se nekaj dni naj ostane takšno vreme, pa bomo prekopali dovolj zemlje.« »Če poprime več krepkih rok, delo hitro teče,« mu je pritrdil mož krepke, plečate postave in najlepših let, Korenčkov Stefan. Res je, več rok več naredi; toda —, Jože je iskal primernih besed, da bi dopolnil, kar je hotel reči.

lavec prislužil vnaprej,« mu je pritrdil Bukovec. »V težkih časih mora marsikdo čakati tako dolgo, da se mu hiša nad glavo podira. Takrat pa mora nekaj storiti, pa čeprav zleze v dolgove,« je povedal v svoje opravčilo. »Za delavce še ni hudo,« ga je popravil Barbarič. »Pridnemu človeku vsakdo rad pomaga. Teže je za denar, brez katerega ne dobiš apna niti cementa in strešne opeke, ne zidarjev in mizarjev, pa še marsikaj drugega, brez česar ne more biti hiše. Za ostale delavce si ni treba delati hudih skrbi, dokler smo vaščani toliko pošteni, da si med sabo pomagamo. Upam, da bomo taki ostali, saj ne moremo drug brez drugega.« »Če kdo lahko, naj se kar loti.« »Kar, kar... Le poglej Smrčka! Kako dolgo se muči, pa hiša še ni gotova. Želi si našo pomoč; kolikokrat me je že prosil. Toda človek mu nerad pomaga, ker tudi on ni rad pomagal. Gotovo niti pozneje ne bo.« »Takrat bo še manj, ko bo imel novo hišo...« »Sicer se to delo ne zapisuje. Vsak pošten in delaven vaščan pomaga po svojih močeh. In ko bo on rabil pomoč, mu bodo vsi pošteni vaščani enako vračali. Ne zapisuje se, koliko dni je kdo pomagal; toda pomni se, kdo je rad pomagal in kdo ne.« »Da, da, pomni se,« so pritrdjevali možje. Olas, starejši in izmozgan mož, pa je še pristavil: »Korenčkovi so nam mnogo pomagali, ko smo zidali. Jurij, tvoj oče,« je dejal Jožetu, »mi je večkrat rekel: 'Kadar boš rabil pomoč, mi kar povej. Rad ti bom pomagal, če bom utegnil...' Vedno je bil pripravljen pomagati. Zato bomo tudi mi njemu in njegovim sinovom. Pa ni treba nič prositi, le pove-

Telesna vzgoja in šport

Mura—Branik 2:0 (0:0)

Mariborčani so pred tekmo bili sigurni, da z Muro ne bodo imeli težkega dela in bodo na lahek način prišli do dveh točk. Moštvo Mure, ki je nastopilo v precej spremenjeni postavi pa je s svojo igro navdušilo nad 1000 gledalcev in zaslužno odvezlo Braniko obe točki. Ze prve minute igre so dale slutiti, da je enajstovica Mure odločno stopila v borbo. Vedno bolj se je uveljavljala na igrišču njihova premoč, vendar lepe akcije napadalne vrste niso prinesle uspeha. Zamujenih je bilo nekaj lepih priložnosti za dosego gola, med drugimi tudi v zadnji minuti prvega polčasa, ko je Zelko iz neposredne bližine lepo streljal, vendar vratarju v roke, od koder se je žoga odbila do Horvata, ki jo je ponovno pogнал v roke vratarju. V drugem polčasu se je razvila ostra borba. Toda gola ni moglo doseči nobeno moštvo. Sele v 32. minuti, ko je Vrtarič poslužil Horvata, je ta iz kakih 14 metrov z ostrim strelom pogolil mrežo. Branikovci so se vztrajno branili, toda v 43. minuti je bil Horvat zopet uspešen. S kakih 18 metrov je s silovitim strelom drugič zatresel nasprotnikovo mrežo. Moštvo Mure je kot celota zaigrala zelo dobro. Predvsem so se odlikovali v tem, da so igrali zelo požrtvovalno in tudi tehnično so bili boljši od gostov. Startali so na prvo žogo in bili hitrejši od Mariborčanov. Vrata je zelo dobro branil Hrastelj, ki sicer ni imel težkega dela, vendar je nekajkrat zelo uspešno posredoval. Branilca Kleepec in Busen sta bila zelo dobra. Krilski vrsta: Norčič, Klajnšček in Deškovič je bila kakor zid, skozi katerega ni bilo lahko prodrati. Klajnšček, ki je po daljšem času igral zopet na mestu srednjega krilca, je popolnoma zadovoljil. V napadalni vrsti sta bila najboljša Zelko in Horvat. Zadovoljil je tudi Sečko in Vrtarič čeprav mu ni šlo vedno vse od rok. Maučec, ki je prvič obkled dres prvega moštva, je pokazal, da je talentiran nogometaš. Moštvo Branika je imelo skoraj ves čas podrejeno vlogo na igrišču. Predvsem v drugem polčasu so bile njihove vrste popolnoma razbite. Zadovoljila je le krilski vrsta, dočim se napadalna vrsta ni pokazala. Vratar Filipančič za prejeta gola ne nosi krivde, pač pa je s svojo prisebnostjo rešil svoje moštvo še večjega poraza. Na splošno so pa Branikovci naredili slab vtis pri gledalcih, kajti poedinci so se hoteli uveljaviti s surovo igro, kar jim vsekakor ni v čast. Sodnik Orel iz Celja je sodil dobro, le da je bil nekoliko popustljiv.

iz Kranja. Ze v začetku igre je Nafta prevzela iniciativo in v 15. minuti prvega polčasa preko Božiča dosegla prvi gol. Po tem голу so se gostje nekoliko zbrali, toda Nafta ni popustila in je do konca prvega polčasa večkrat zelo resno, toda brez uspeha ogrožala nasprotnikova vrata. V drugem polčasu so domačini pokazali zelo uspešno igro ter v 12. minuti preko Siftara dosegli 2. gol, tri minute pozneje pa preko Kulčara 3. V 17. minuti je Andrijašević od gostov znižal rezultat na 3:1. Končni rezultat 4:1 je postavil Siftar v 30. minuti. Tekmo je sodil ing. Božičev iz Maribora zelo dobro. Sicer ni imel težke naloge ker sta obe moštvi bili disciplinirani. V moštvo Nafta se je najbolje izkazal branilec Vidak II, ki je bil najboljši igralec terena in Božič v napadu. Od gostov sta se posebno izkazala vratar in Iljašič v napadu. G

Teden šaha v Lendavi

V začetku aprila so imeli v Lendavi Teden šaha, da bi vzbudili čim več zanimanja med prebivalstvom za šah. V tem tednu so se pomerili šahisti in se borili za prvenstvo. V brzopoleznem turnirju za prvenstvo Lendave je sodelovalo 30 šahistov. Prvo mesto si je osvojil Cisar, II III in IV, mesto so si delili Škarabot, Šinko in Kranjec. Tekmovanja za mladinsko prvenstvo se je udeležilo 20 mladincev, prvo mesto si je osvojil Ivančič. V brzopoleznem turnirju društva za april je I. mesto osvojil Cisar, II. in III. pa sta si delila Kranjec in Genc. Pripravljeni so tudi šahovski predavanja s šahovsko izložbo.

Kranjec je odigral simultanko z dišaki ter učenci tehnikuma in šole učencev v gospodarstvu na 26 deskah. Dobil je 17 partij, 2 remiziral, 7 pa zgubil. Šah si tudi v Lendavi pridobiva vedno več igralcev.

Za velikonočno kresovanje so zažgali viničarjio

Skupina fantov iz Novega vrha pri Cmureku je ob velikonočnem kresovanju zažgala viničarjio, last državnega posvetva Črnci, ki je do tal pogorela. Požigalci, ki so jim varnostni organi že na sledu, so za kresovanje povzročili požar z namenom, da bi menda dali duška verskim čustvom. Za povzročeno škodo bodo prejeli zasluženo kazen. Naša oblast ne preprečuje kresovanja, ne dovoli pa ga izrabljati za požige. Tako moralo, da bi za »čast božjov povzročili škodo, pa ne priznava noben pošten človek. —jh.

Izkoriščanje lakote in žeje

Lakoto in žejo kot gonilno silo naravnih funkcij vsega življenja ljudje čisto izkoriščajo, da izsilijo kako priznanje. V Angliji proučujejo možnosti »svojevrsne uporabe teh osnovnih pojavov. Lakoto nameravajo izkoristiti za zatiranje dolgovestnih govornic. Gre seveda za bankete, in oglasili so se ljudje s predlogom, naj bi vsi govorniki govorili, preden gostom postrežejo. Tako nameravajo z lakoto prisiliti govornike, da bi govorili čim manj. Bralci angleških listov so z velikim zanimanjem spremljali javno diskusijo o tem vprašanju. Tudi žejo nameravajo izkoristiti proti govornikom, le s to razliko, da bi se to zgodilo v angleškem parlamentu. Večina parlamenta je nedavno odobrila določene spremembe v obdanih predpisih, na temelju katerih morajo biti vsi javni lokali ob desetih zvečer zaprti. Tako se morajo člani parlamenta, ki bi si še radi privoščili skodelico čaja ali šilce žganja, omejit na popoldanske govore, svoje večerne govorce pa skrajšati.

Nafta premagala Korotan 4:1 (1:0)

V nedeljo je bila nogometna tekma v Dolnji Lendavi pred približno 800 gledalci med domačo Nafto in Korotanom ukrepa kljub odločnemu prizadevanju niso mogli preprečiti Nova, gospodarsko močna zadruga »Berce« jim bo preprečila, da bi še kdaj ribarili v kalnem, viničarji in zadrugačni poštenjaki, ki so jih imenovani zasmebovali, pa so pred kratkim spregovorili skozi usta ljudskega sodnika: Obtoženi Fran Rajh je obsojen na 16 mesecev, Jožefa Novakova na 10 mesecev, Janko Pučko na 7 mesecev in Marija Bokšova na 2 meseca zapora. Sodba še ni pravomočna, ker si je javni tožilec za ljutomerski okraj pridržal pravico pritožbe. —ok—

dati je treba, kdaj rabite pomoč. Ker pa niste rekli nič, sem vas sam vprašal, ko sem videl, da prekapate zemljo. Poštenim ljudem bom vedno rad pomagal, ker sem sam bil vesel pomoči. Brez te pa še danes ne bi imel hiše.« »Kje neki!« mu je pritrdil Barbarič. »Hiša zahteva ogromno dela. Koliko dela ti da že sama opeka. Toda kupi jo, če imaš toliko denarja; v opekarni je draga. Tako pa, če imaš še svoja drva, te ne stane mnogo denarja; le dela in truda je mnogo. Kdo bi še zidal, če bi moral plačati vse delavce. Čeprav je težko dobiti les, bi si moral marsikdo pomagati vse delavce. Čeprav je težko dobiti les, bi si moral marsikdo pomagati z leseno hišico ali pa rajši podpirati staro, da se mu ne bi sesedla na glavo.« »Eh, hudo je, hudo in težko! To vemo le mi, ki smo že zidali,« je vzdihnil Olas. Med razgovorom so prišli do Korenčkove hiše in vstopili. Gospodinja je že pripravila večerjo, gospodar pa je na mizo postavil vino. To je bilo najmanj, kar je gospodar moral po stari navadi nuditi takim brezplačnim delavcem. Po večerji so še malo posedeli in se menili vsakdanje stvari. Obudovali so Korenčkove, predvsem Jožeta, ki si je v nekaj letih prislužitvi toliko denarja, da si bo sezidal hišo. Kaj takega zmorejto je redki ljudje. Pri tem je celo oče Korenčev bil ponosen, čeprav si je lahko predstavljala, koliko truda, žuljev in drugega bo požrla ta hiša. Saj bo vendar za sina. Zvečer, ko so legli k počitku, je Ivan rekel bratu: »Lahko si ponosen, ko se menijo o tebi tako pohvalno!« (Nadaljevanje sledi)